

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 5 lipca 2012 r.

MS-JJG-071-2/12/11

BM-I-071-644/12/3

dot. BPS/043-14-551/12

KABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 9.07.12.

nr. 3295 podpis. *Borusewicz*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

P. R. Rojek
SEKRETARIA
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 10.07.12.
nr. 6071 podpis. *Rojek*

Srocy 7 wiec Marceku

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Grzegorza Wojciechowskiego wspólnie z innymi senatorami podczas 14. Posiedzenia Senatu RP w dniu 14 czerwca 2012 r. dotyczące wdrażania w sądach powszechnych systemu nagrywania rozpraw, stwierdzić należy, że znajdują się w nim nieprecyzyjne odniesienia do obowiązującego prawa w przedmiocie utrwalania przebiegu posiedzenia jawnego przy pomocy urządzeń nagrywających dźwięk oraz obraz i dźwięk.

Prawdą jest, że aktualnie trwa proces wdrażania w sądach w wydziałach cywilnych nowego modelu protokołu z rozpraw. Przyjęty model został określony w Ustawie z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2010.108.684), powoływanej dalej jako ustawa zmieniająca k.p.c. Znowelizowany ustawą zmieniającą k.p.c. art. 157 w § 1 k.p.c. wprowadził jako zasadę sporządzenie protokołu z posiedzenia jawnego w formie zapisu dokonanego przy użyciu urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pisemnie, pod kierunkiem przewodniczącego, zgodnie z art. 158 § 1 k.p.c.

Przepis, o którym mowa wprowadza do polskiego wymiaru sprawiedliwości system utrwalania przebiegu posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk z równoczesnym zachowaniem elementu pisemnego protokołu. W tym znaczeniu wprowadzony jest system pełnego utrwalania przebiegu posiedzenia jawnego, ale jednocześnie zachowano, w szczególności dla potrzeb prowadzenia „tradycyjnych” akt w postaci papierowej, protokół pisemny mający postać dokumentu na nośniku papierowym.

Dodatkowo, istotnym elementem, ułatwiającym pracę z nową formą protokołu pozostają adnotacje. Dla wyjaśnienia jaką pełnią funkcję, jak również zrozumienia wzajemnych relacji

pomiędzy protokołem pisemnym sporządzanym w trakcie utrwalania przebiegu posiedzenia jawnego a treścią samego nagrania istotne jest wskazanie na przepisy wykonawcze, wydane w delegacji ustawowej zawartej w art. 158 § 5.

Wykonując powołaną delegację, Minister Sprawiedliwości wydał w dniu 10 sierpnia 2011r. Rozporządzenie w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego (Dz.U.2011.175.1046), powoływane dalej jako rozporządzenie. Rozporządzenie określa w szczególności sposób sporządzania zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego. Wprowadza też obowiązek, by protokolant pod kierownictwem przewodniczącego sporządzał dla każdego zapisu adnotacje umożliwiające automatyczne znalezienie wskazanego fragmentu zapisu. Adnotacje urzędowe to dokument elektroniczny w rozumieniu przepisów o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, powiązany z zapisem i zawierający informacje dotyczące przebiegu posiedzenia jawnego, w szczególności o rozpoczęciu wypowiedzi osób uczestniczących w posiedzeniu. Z praktycznego zatem punktu widzenia, adnotacje stanowią swego rodzaju „spis treści nagrania”, dzięki któremu nawet osoby przyzwyczajone do tradycyjnego modelu pracy z protokołem mogą z łatwością odszukać wybrane, istotne fragmenty rozprawy celem obejrzenia/odsłuchania protokołu w tym zakresie.

Odnosząc się do wyrażonych przez Panów Senatorów obaw co do odebrania, na skutek wprowadzania nowych informatycznych technologii, obywatelom dostępu do wymiaru sprawiedliwości (poprzez trudniejszą dostępność do nagrań z przebiegów rozpraw sądowych), stwierdzić należy z całą stanowczością, iż sytuacja taka nie będzie miała miejsca.

W przepisach wykonawczych zawarto regulacje gwarantujące uprawnionym dostęp do nagrań. Zapis i jego adnotacje udostępnia się stronom, uczestnikom postępowania oraz innym podmiotom uprawnionym lub upoważnionym w budynku sądu. Zapis i jego adnotacje mogą być udostępnione także za pomocą konta w systemie teleinformatycznym. (§ 13 ust. 1 rozporządzenia). Z akt sprawy wydaje się na informatycznym nośniku danych wyłącznie zapis dźwięku i jego adnotacje. (§ 13 ust. 2 rozporządzenia). Mając na uwadze interes osób nie mających dostępu do komputera lub nieobytych z nowymi technologiami, w ramach programu wdrażania systemu nagrywania rozpraw, w każdym sądzie przygotowane zostały „czytelnie akt”, gdzie przeszkoleni odpowiednio pracownicy pomogą zainteresowanej stronie zapoznać się protokołem rozprawy sporządzonym w formie zapisu na nośniku elektronicznym.

Ponadto, w zakresie podniesionych przez Panów Senatorów kwestii posługiwania się nagraniami trzeba wskazać również na ustawowe rozwiązanie – tj. transkrypcję. Ustawa zmieniająca k.p.c. wprowadziła, jako element procedury cywilnej zasadę transkrypcji (art. 158 § 4 k.p.c.). Jako transkrybenci wykorzystana została część kadry zatrudnionej w Ośrodkach Migracji Ksiąg Wieczystych, zaś na przestrzeni kilku ostatnich miesięcy pracownicy ci zostali przeszkoleni w zakresie metod dokonywania transkrypcji e-protokołu. Każda apelacja ma zatem wykwalifikowaną grupę osób na potrzeby tych zadań. Sporządzona transkrypcja stanowi załącznik do protokołu i na zasadach ogólnych dostępna jest dla stron postępowania. Istnieje zatem rozwiązanie kodeksowe umożliwiające posłużenie się pełnym zapisem przebiegu rozprawy sądowej bez konieczności odsłuchiwania (oglądania) przebiegu takiej rozprawy.

Należy z całym naciskiem podkreślić, iż wprowadzanie zapisu przebiegu posiedzenia jawnego realizowane jest w całkowitej zgodności z przepisami ustawy zmieniającej k.p.c. Daje to pełną gwarancję zabezpieczenia prawidłowego dokumentowania przebiegu nagrywanych posiedzeń i wykonanie ustawowych gwarancji dostępu do tak zapisanych części akt postępowania sądowego.

Odmienna nieco sytuacja dotyczy utrwalania ustnych motywów wyroków w postaci nagrań audio bez zachowywania ich w postaci dokumentów papierowych. W tym zakresie przepisy dotyczące sporządzania uzasadnień orzeczeń w postaci dokumentów papierowych nie zostały zmienione. Co do zasady sąd ma obowiązek sporządzić uzasadnienie w postaci dokumentu papierowego na wniosek strony złożony zgodnie z k.p.c. Oczywistym jest fakt, iż skoro utrwaleniu podlega cały przebieg rozprawy, zostaną utrwalone w postaci nagrania audio lub audio wideo także ustnie podane zasadnicze motywy rozstrzygnięcia, do których odnosiło się oświadczenie Panów Senatorów. Ustawa zmieniająca k.p.c. nie zmieniła treści obowiązku sądu określonego w art. 326 § 3 k.p.c. Sąd także w systemie nagrywania przebiegu rozprawy sądowej ma obowiązek dokonania ogłoszenia wyroku przez odczytanie sentencji. Po ogłoszeniu sentencji przewodniczący lub sędzia sprawozdawca podaje ustnie zasadnicze powody rozstrzygnięcia, może jednak tego zaniechać, jeżeli sprawa była rozpoznawana przy drzwiach zamkniętych. Oczywistym jest, iż zasadnicze powody rozstrzygnięcia nie są uzasadnieniem w rozumieniu art. 328 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem uzasadnienie wyroku sporządza się na żądanie strony, zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji wyroku, a w wypadku, o którym mowa w art. 327 § 2 - od dnia doręczenia sentencji wyroku. Sąd sporządza uzasadnienie wyroku również wówczas, gdy wyrok został zaskarżony w ustawowym terminie oraz gdy wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Uzasadnienie wyroku

powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zawarte w oświadczeniu Panów Senatorów obawy co do podania ustnych motywów wyroków zamiast dotychczasowego tradycyjnego sposobu pisemnego uzasadniania wyroków nie znajdują odniesienia do obowiązującego prawa.

Odnosząc się do całości podniesionych przez Panów Senatorów obaw, uznać je należy za wyraz świadomości wyzwań jakie niesie ze sobą nowy sposób protokołowania. Oczywistym jest, iż oczekiwane podniesienie transparentności postępowań sądowych oraz dążenie do uzyskania całkowitej wierności protokołu z rzeczywistym przebiegiem czynności w sądzie, odbywać się musi w kompleksie zmian, nie tylko prawnych. Decydujące znacznie mają tutaj kwestie nowego podejścia i przełamывania dotychczasowych przyzwyczajzeń, praktyk i schematów.

Jeszcze raz wskazać należy na poważne oczekiwania społeczne jakie wiążą się z wprowadzeniem nowej metody utrwalania przebiegu rozpraw i konieczność ich realizowania w warunkach pełnej zgodności z przepisami ustawy zmieniającej k.p.c. Podkreślić tu też należy pozytywny odbiór wprowadzonych w tym zakresie do procedury cywilnej zmian zarówno przez środowiska sędziowskie, jak i obywateli.

z pominiem

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jacek Gołaczyński

Jacek Gołaczyński
PODSEKRETARZ STANU